

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2024/2025-46)

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ HAFTASI (2025)

İş sağlığı ve güvenliği (İSG) bütün çalışanların bedensel, ruhsal ve sosyal iyilik hallerini en üst düzeye çıkarmayı ve bu düzeyde sürdürmeyi amaçlayan bilim dalıdır. Önceleri madenler başta olmak üzere sanayi iş kollarını kapsayan İSG günümüzde tüm işkollarında çalışanların ve ailelerinin sağlığıyla ilgilidir ¹. Yapılan iş veya çalışılan iş yerinden kaynaklanan tehlikelerin çevre ve toplum üzerindeki etkilerinin de dikkate alınarak öngörülmesi, tanınması, değerlendirilmesi ve kontrolü ile iş yeri ortamının iyileştirilmesini hedefler ².

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'na göre çalışanların sağlıklı ve güvenli ortamda çalışma hakkı ve işverenin çalışanın işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlama yükümlülüğü vardır³. Türkiye'nin 2005 yılında kabul ettiği ILO'nun 155 No'lu İş Sağlığı ve Güvenliği ve Çalışma Ortamına İlişkin Sözleşmesine göre işçiler, kamu çalışanları dahil olmak üzere çalışanların tamamını kapsamaktadır. ILO ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ortak komitesi tarafından yapılmış tanımda da iş sağlığı ve güvenliğinin bütün çalışanlar için olduğu vurgulanmaktadır⁴.

SGK 2023 yılı verilerine göre Türkiye'de 4/1-a kapsamında aktif sigortalı işçi sayısı 18.613.745, Bağ-Kur'lu aktif sigortalı çalışan sayısı (4/1-b) 2023 yılı için 3.100.834 ve devlet memuru sayısı (4/1-c) 3.643.443'tür. Toplam iş yeri sayısı 2.179.123 olup iş yerlerinin %88,55'i 1-9 işçi ve %98,07'si 1-49 işçi çalıştırmaktadır. Aynı verilere göre, Türkiye'deki sigortalı işçilerden iş kazası geçirenlerin sayısı 681.401 ve meslek hastalığı olan sigortalı işçi sayısı 945'tir⁵. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) verilerine göre Türkiye'de yılda 100.000 kişide 8,4 ölümle sonuçlanan iş kazası gerçekleşmektedir. Ölümle sonuçlanmayan iş kazalarının sayısı ise 100.000 kişide 2898,4'tür⁶.

ILO'nun 2023 yılı verilerine göre dünyada her yıl yaklaşık 3 milyon çalışan iş kazaları veya işle ilişkili hastalıklar nedeniyle hayatını kaybetmektedir. İşle ilişkili hastalıklar bu ölümlerin 2,6 milyonunun sebebidir⁷. İş kazalarının önlenmesi için iş sağlığı ve güvenliği önlemleri geliştirilerek ILO'nun 2024 yılı için tahminine göre 361 milyar ABD doları değerinde tasarruf edilebilir ⁸. Doğrudan insan sağlığı ve hayatı ile ilgili olan iş sağlığı ve güvenliği konusunda gereken önlemler alınmadığı için

¹ Yıldız, A.N., Sandal, A. (2020). İş Sağlığı ve Güvenliği Meslek Hastalıkları. İçinde: Yıldız, A.N., Şahan, C. İş Sağlığı ve Güvenliği Temel Kavramlar. S: 19. Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara.

² Yıldız, A.N., Sandal, A. (2020). İş Sağlığı ve Güvenliği Meslek Hastalıkları. İçinde: Yıldız, A.N., Şahan, C. İş Sağlığı ve Güvenliği Temel Kavramlar. S: 24. Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara.

³ Yıldız, A.N., Sandal, A. (2020). İş Sağlığı ve Güvenliği Meslek Hastalıkları. İçinde: Yıldız, A.N., Şahan, C. İş Sağlığı ve Güvenliği Temel Kavramlar. S: 30. Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara.

⁴ Yıldız, A.N., Sandal, A. (2020). İş Sağlığı ve Güvenliği Meslek Hastalıkları. İçinde: Yıldız, A.N., Şahan, C. İş Sağlığı ve Güvenliği Temel Kavramlar. S: 25. Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara.

⁵ [Internet] Tablo 3.1.8 - 5510 Sayılı Kanunun 4-1/a Maddesi Kapsamındaki Sigortalılardan İş Kazası Geçiren veya Meslek Hastalığına Tutulanların Yaşlara ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2023. <https://www.sgk.gov.tr/Istatistik/Yillik/fcd5e59b-6af9-4d90-a451-ee7500eb1cb4/> Erişim tarihi: 28.04.2025

⁶ [Internet] Occupational Safety and Health Indicators <https://ilostat.ilo.org/topics/safety-and-health-at-work/> Erişim tarihi: 28.04.2025

⁷ [Internet] Nearly 3 million people die of work-related accidents and diseases <https://www.ilo.org/resource/news/nearly-3-million-people-die-work-related-accidents-and-diseases> Erişim tarihi: 28.04.2025

⁸ [Internet] Safety and health at work <https://www.ilo.org/topics-and-sectors/safety-and-health-work> Erişim tarihi: 28.04.2025

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2024/2025-46)

her yıl iş kazaları ve meslek hastalıklarından dolayı kayıplar yaşanmaktadır. Oysa yapılan araştırmalara göre iş kazalarının %98'i, meslek hastalıklarının %99'u önlenabilir⁹.

Her yıl, 1987 yılından itibaren, 4-10 Mayıs tarihleri "İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası" olarak çeşitli etkinlikler düzenlenerek kutlanmaktadır¹⁰. Bu etkinliklerin arasında konferans, sempozyum ve kongreler de bulunmaktadır, 2001 yılından itibaren her iki yılda bir uluslararası kongreler düzenlenmektedir¹¹.

Bu yılın İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası teması "**İş'te Güvenli Gelecek**" olarak belirlenmiştir¹². Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından 38. İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası kapsamında T.C. Millî Savunma Bakanlığı'na bağlı Eskişehir 1'inci Hava Bakım Fabrika Müdürlüğü çalışanlarına yönelik kapsamlı iş sağlığı taramaları, TAV Esenboğa Yatırım, Yapım ve İşletme A.Ş. ziyareti MİSGEP Projesine ait fotoğrafların yer aldığı İSG Sergisi gezisi, TürkTraktör A.Ş.'nin Ankara Fabrikası'na saha ziyaretinde, yetkililer ve çalışanlarla, İSG uygulamaları hakkında görüşmeler yapılarak iyi uygulama örnekleri değerlendirilmesi, Eti Bakır A.Ş.'nin Kastamonu'nun Küre ilçesinde bulunan yer altı maden işletmesi ve üretim tesislerine saha ziyareti gerçekleştirildi^{13,14,15,16}. Ayrıca 25-26 Mayıs tarihlerinde Kayseri'de Erciyes Kültür Merkezi'nde çocuklar için eğitici ve öğretici; yetişkinler için ise keyifli deneyimler sunan istasyon ve stantlar kurularak iş sağlığı ve güvenliği konusunda halkın bilinçlendirilmesi amaçlanmaktadır¹².

12

⁹ [Internet] 4-10 Mayıs İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası <https://nigde.meb.gov.tr/www/4-10-mayis-is-sagligi-ve-guvenligi-haftasi/icerik/1783> Erişim tarihi: 22.05.2025

¹⁰ [Internet] 4-10 Mayıs 38. İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası <https://antalyaism.saglik.gov.tr/TR-311676/4-10-mayis-38-is-sagligi-ve-guvenligi-haftasi.html> Erişim tarihi: 28.04.2025

¹¹ Yıldız, A.N., Sandal, A. (2020). İş Sağlığı ve Güvenliği Meslek Hastalıkları. İçinde: Yıldız, A.N., Şahan, C. İş Sağlığı ve Güvenliği Temel Kavramlar. s: 183. Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara.

¹² [Internet] 38. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ HAFTASI <https://www.csgeb.gov.tr/isggm/38-isg-haftasi/#:~:text=%C4%B0%C5%9E%20SA%C4%9ELI%C4%9EI%20VE%20G%C3%9CVENL%C4%B0%C4%9E%C4%B0%20HAFTA%20SI,Sosyal%20G%C3%BCvenlik%20Bakan%C4%B1m%C4%B1z%20Say%C4%B1n%20Prof.> Erişim tarihi: 22.05.2025

¹³ [Internet] İSG Haftasında Sağlık Taraması İçin Sahadayız <https://www.csgeb.gov.tr/isggm/haberler/05052025-1/> Erişim tarihi: 22.05.2025

¹⁴ [Internet] TAV Esenboğa'dan Anlamlı Sergi: Havalimanında İSG Fotoğrafları ile Farkındalık Oluşturuldu <https://www.csgeb.gov.tr/isggm/haberler/09052025/> Erişim tarihi: 22.05.2025

¹⁵ [Internet] İSG Haftasında Örnek Uygulamalar Takibimizde: TürkTraktör Saha Ziyareti <https://www.csgeb.gov.tr/isggm/haberler/07052025/> Erişim tarihi: 22.05.2025

¹⁶ [Internet] Türkiye'nin En Derin Bakır Madenine Güvenlik Odaklı Ziyaret <https://www.csgeb.gov.tr/isggm/haberler/06052025-2/> Erişim tarihi: 22.05.2025